

Bilag 2. Evaluering af handicappolitikken i Københavns Kommune

Tabel 1. Evaluering af aktiviteter under Kultur- og Fritidsforvaltningen

Indsatsområde	Aktivitet	Evaluering
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Registrering af ejendomme. Der skal afsættes ressourcer til en nærmere registrering af handicaptilgængelighed de aktuelle ejendomme.	Der er ikke foretaget nogen registreringer, udover at Københavns Rådhus er vurderet i 2005. Planen for 2007 er, at der vil blive udvalgt en repræsentativ gruppe bygninger: 2 skoler, 2 plejehjem, 2 administrationsbygninger, 2 idrætsanlæg og 2 biblioteker, som vil blive vurderet, og at der herefter bliver tage stilling til yderligere tiltag. Disse registreringer forventes at være færdige i september 2007.
Tilgængelige byrum og boliger for alle Udformning af Københavns ejendomme	Forbedring af tilgængelighed.	I forbindelse med en lang række ombygningsprojekter, som Københavns Ejendomme udfører for kommunens forvaltninger, gennemføres forbedringer af tilgængeligheden. Som udgangspunkt opfyldes de lovgivningsmæssige krav ved ombygning, og ved nogle projekter gennemføres yderligere tiltag på baggrund af de krav den bestillende fagforvaltning formulerer. Det fremgår af de øvrige forvaltningers besvarelse, inden for hvilke områder der gennemføres projekter. Det største antal projekter udføres for Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen.
Fritids-, idræts- og kulturtilbud	”Bogen kommer” – et tilbud om at levere materialer til familier med handicappede/langtidssyge børn, som ikke selv kan komme på biblioteket.	I 2005 blev tilbuddet ”Bogen kommer” iværksat.
Kommunikation og information	Internetadgang og syntetisk tale og zoomtekst.	I 2005 er installeret Internet adgang med syntetisk tale og forsøg er igangsat med zoomtekst.
Fritids-, idræts- og kulturtilbud	Teleslynge og/eller tegnsprogs-tolk ved arrangementer eller lignende.	Københavns Kommunes biblioteker har opsat en teleslynge og ansat en døvetolk.

Beskæftigelse	Beskrive og informere om relevante regler for handicappede i forbindelse med ansættelse. Dette skal sikre at alle afdelinger i forvaltningen på et så oplyst grundlag som muligt træffer beslutning om – og i givet fald hvordan – en handicappede skal ansættes. Informationen indtænkes som en del af en generel information om Det Rummelige Arbejdsmarked, dog med fokus på at det ikke kun er inden for rammerne af dette, at der kan ske ansættelse af handicappede.	Kultur- og Fritidsforvaltningen har udarbejdet infomateriale til handicappede vedrørende deres rettigheder og tilskudsmuligheder, jf. bilag A.
---------------	--	--

Tabel 2. Evaluering af aktiviteter under Miljø- og Forsyningsforvaltningen (nuværende Teknik og Miljøforvaltning)

Indsatsområde	Aktivitet	Evaluering
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Indretning/modernisering af bygninger, f.eks. P-pladser, adgangsforhold og toiletforhold.	Der er etableret ringeklokke ved hovedtrappen - den ringer i receptionen. Receptionen har så mulighed for at hjælpe med brug af elevator som kører til terræn. Der er i bygningen indrettet handicaptoiletter som bygningsreglementet foreskriver. Der er pt. ikke reserveret en P-plads specielt til handicappede, men da Teknik- og Miljøforvaltningen havde en medarbejder med handicap ansat i Miljøkontrollen var der reserveret en plads til pågældende.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Mærkning af affaldsbeholdere med blindskrift.	Der har været kontakt til Dansk Blindesamfund om muligheden for at mærke affaldsbeholderne med skilte med blindskrift. Der vil blive arbejdet videre med sagen for at afdække sagens økonomi. Herunder hvor mange af de ca. 100.000 affaldsbeholdere, der i givet fald skal påsættes skilte.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Indretning af affaldscontainere således, at lågene kan betjenes af kørestolsbrugere.	Der vil blive arbejdet videre med at afdække hvilke tekniske løsninger, der i givet fald skal etableres for at sikre mulighed for, at også kørestolsbrugere kan betjene lågene på affaldsbeholderne. Projektets økonomi vil blive søgt afklaret.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Placering af nedstyrtnings-skakter, så de er tilgængelige for kørestolsbrugere.	R98 har deltaget i byggemøder og kommenterede på bl.a. placering af affaldsskakte mhp. større tilgængelig for kørestolsbrugere. Det er ikke muligt at foretage måling af, hvor mange nedstyrtnings-skakte, der er blevet gjort tilgængelige for kørestolsbrugere.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Indretning nye af genbrugsstationer (bl.a. handicaptoilet, ingen høje kanter, lave afleveringssteder).	Det har vist sig, at det på genbrugsstationerne er begrænset, i hvor høj grad man kan gøre aflæsning af affald tilgængelig for fysisk handicappede i kørestol eller tilsvarende. Hvis man kommer med begrænsede affaldsmængder – og helst uden for den travleste tid – er der altid mulighed for at få pladspersonalet til at hjælpe med aflæsning. Ved ombygning indrettes handicaptoilet på pladserne – det vil ske på Kulbanevej primo maj i år.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Tilpasning af Miljøkontrollens hjemmeside ved konvertering	Det er pt. ikke muligt at læse PDF-filer via talesyntese. Der vil blive arbejdet videre med tiltaget i forbindelse med udviklingen af de fælles hjemmesider i

	af PDF-filer, så de som den øvrige tekst kan læses via tale-syntese.	det nye Teknik- og miljøforvaltning.
Kommunikation og information	Fyldestgørende og let tilgængelig information om kommunens serviceydelser og øvrig information.	Der bliver løbende arbejdet på at informationsmateriale og kampagner bliver mere forståeligt og tilgængeligt.
Kommunikation og information	Rådgivning og vejledning, f.eks. døvetelefoner, aflæsning af målere og oplæsning af regninger.	Opgaven er placeret i KE, som løbende bør rådgive om kommunikationsopgaver.
Beskæftigelse	Etablering af arbejdspladser for handicappede (Det Rummelige Arbejdsmarked, nedslidning, arbejdsskader, kroniske sygdomme).	For allerede ansatte, der har pådraget sig en kronisk sygdom eller handicap er der gjort en indsats, men der er ikke lavet særlige tiltag for at få beskæftiget folk fra den nævnte gruppe.

Tabel 3. Evaluering af aktiviteter under Bygge- og Teknikforvaltningen (nuværende Teknik og Miljøforvaltning)

Indsatsområde	Aktivitet	Evaluering
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Vej og Park udlægger årligt ca. 17 km slidlag. Ved samme lejlighed etableres asfaltramper ved de mest påkrævende gadehjørner. Fokus på at skabe bedre asfaltramper og mere tilgængelighed i forbindelse med denne driftsopgave.	Ad 1: Ja Ad 2: Ja
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Etablering af asfaltramper på opfordring fra byens brugere. Tilgængelighedsforanstaltningerne rekvireres via den almindelige vejvedligeholdelse.	Ja, ved forespørgsler.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Generelt nedsættes der en styregruppe med repræsentanter fra Bygge- og Teknikforvaltningen.	Organisering fremover afventer ansættelse af tilgængelighedskoordinator (se senere)
Tilgængelige byrum og boliger for alle	”Tilgængelighed” indføres som fast punkt i BTF’s indstillingsskabelon for at sikre, at alle, der skriver indstillinger, redegør for tilgængeligheden i et hvilket som helst projekt på samme niveau som der redegøres for f.eks. økonomi og miljø.	Er vedtaget på møde i Teknik- og Miljøudvalget med virkning fra 1. januar 2007. Hvilken konsekvens det har evalueres i løbet af 2007 og præsenteres for Handicaprådet.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Det indstilles til politisk beslutning i BR, at passusen ”Tilgængelighed” indgår som fast indstillingspunkt i alle forvaltninger.	Ikke aktuelt.

Tilgængelige byrum og boliger for alle	Følgende standardformulering anvendes i lokalplaner under paragraffen "Ubebyggede arealer": "Adgangs- og opholdsarealer skal udformes således, at de tilgodeser handicappedes muligheder for at færdes på arealerne". Samtidig henvises til Vejdirektoratets håndbog i tilgængelighed, "Færdselsarealer for alle".	I lokalplanerne indgår under § om Ubebyggede arealer standardformuleringen "Adgangs- og opholdsarealer skal udformes således, at de tilgodeser bevægelseshæmmedes muligheder for at færdes på arealerne.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Formulering indføres i lokalplaner om, at vej- og stikkrydsning af overgang og/eller rampe mellem sti og vej. Maksimal hældning på nedsænkning og/eller rampe 1:10 (10 pct.). Lodret kant på 2,5-3 cm mellem sti og vej etableres som taktil orientering for synshandicappede".	Teknik- og Miljøforvaltningen har ikke indarbejdet initiativet, da det indgår under ovenstående initiativ.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	I det omfang der er udpeget ruter, f.eks. Vesterbrogade, hvor vejforhold ændres for større tilgængelighed, informeres berørte ejendommejerere såvel som Byggeri & Bolig (B&B) herom. I B&B vil man kunne sætte særlig fokus på de løbende byggesager med henblik på tilgængelighed i det aktuelle område. B&B vil i samme forbindelse sammen med Vej & Park forsøge at få tilvejebragt aftale herom med bygherre.	Det vil ske løbende, første gang i efteråret 2007

Tilgængelige byrum og boliger for alle	Øget fokus på løbende byggesager med henblik på tilgængelighed mellem bygning og det offentlige rum.	Ja
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Der etableres lydsignaler i 2-3 lyskryds årligt efter prioritering i samråd med Dansk Blindesamfund.	Ja
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Revurdere procedure omkring etablering af lydsignaler med henblik på at kunne levere et bedre produkt. Undersøgelse iværksættes.	Ja
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Indsats i forhold til ”plan for den fremtidige forsyning med offentlige toiletter i Københavns Kommune”.	Teknik og Miljøudvalget bevilget 28 mio. kr. til opsætning af 25 nye toilet-enheder, som er tilgængelige for alle. Designet er forelagt for Handicaprådet på rådets første møde i efteråret 2006. 5 toiletenheder opsættes i 2007 og evalueres med Handicaprådet, inden de øvrige 20 enheder opsættes, så mulige forbedringer kan implementeres.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Det skal være nemmere for private grundejere at etablere barrierefri adgange til butikker og boliger. Forslag til ny praksis udarbejdes.	Afventer ansættelse af tilgængelighedskordinator (se senere).
Tilgængelige byrum og boliger for alle	BTF's tilgængelighedsteam skal ved årets udgang opliste, hvilke tiltag, der er sket i årets løb og evaluere processen og resultaterne. Sker der en forbedring af til-	Er sket løbende. Ja, der sker en forbedring, og indsatsen effektiviseres løbende.

	gængeligheden i Københavns Byrum? Kan det gøres mere effektivt fremover?	
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Projektleder eller ekstern konsulent, som skal lede og koordinere tilgængelighedsarbejdet og sikre fremdrift i henhold til den aktivitetsplan, der skal udarbejdes som projektets styringsværktøj.	Der har været opslået en stilling som koordinator for tilgængelighedsområdet i januar 2007. Der var ikke kvalificerede ansøgere og stillingen genopslås snarest.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Ansætte en handicappet person på halv tid (evt. med løntilskud), som skal være sekretær for projektet det første år.	Afventer ansættelse af tilgængelighedskoordinator.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Producere konstruktionstegninger af detallosninger på tilgængelighed. Standardløsninger fra Vejdirektoratets håndbog "Færdsels-arealer for alle" skal tilpasses den københavnske kontekst. Der udarbejdes løsningsforslag til ramper, nedsænkede kantsten ved forgængerovergange, anvendelse af taktile belægninger, placering af byinventar etc.	Pågår. Detallosninger afprøves i 1:1 i Teknik- og Miljø's udendørs designlaboratorium i Torvegade ved Christmas Møllers Plads.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Udpegning af ruter i samarbejde med lokale interessenter, prissætning, priorite-	Første rute i Indre By er udpeget, analyseret og prissat. Der er udarbejdet projektforslag som er politisk godkendt. Anlægsarbejdet igangsættes i efteråret 2007.

	ring, udarbejdelse af tids- og budgetstyret aktivitetsplan.	
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Ruter etableres i Indre By + to andre bydele (prioriteres)	Etablering af første rute igangsættes i Indre By i efterår 2007. Ruter i andre bydele udpeges de kommende år. Der er ikke bevilget penge til implementering af Rutenetmodellen til 75 mio. kr. Der er foreløbig kun afsat 15 mio. kr. fordelt over årene 2007-2009.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Ruter etableres i tre bydele (prioriteres)	Ruter i andre bydele udpeges de kommende år. Der er ikke bevilget penge til implementering af Rutenetmodellen til 75 mio. kr. Der er foreløbig kun afsat 15 mio. kr. fordelt over årene 2007-2009.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Ruter etableres i fire bydele.	Ruter i andre bydele udpeges de kommende år. Der er ikke bevilget penge til implementering af Rutenetmodellen til 75 mio. kr. Der er foreløbig kun afsat 15 mio. kr. fordelt over årene 2007-2009.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: En kampagne målrettes private grundejere og sættes i gang, hvor og når der planlægges omlægning af strøg- og gadeforløb herunder tilgængeligheds-ruterne. Kampagnen skal forsøge at påvirke til samarbejde om at skabe tilgængelige indgange til butikker og boliger.	Kampagnen kører samtidig med anlæggelsen af ruterne og vil derfor ske løbende. Første kampagne igangsættes efterår 2007.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Udarbejdelse af publikation/folder, som udsendes i forbindelse med tilladelser, som gives til udeserveringer, vare- og skilteudstillinger. Publikation, der fortæller om byen for alle og om arbejdet med tilgængelighedsprojektet, skal medsendes for at	Der er udarbejdet et stykke papir som gør opmærksom på tilgængelighedsproblematikken og som udsendes samtidig med ansøgningsskemaer vedr. tilladelser. Hjemmeside er under udarbejdelse, men afventer ansættelse af tilgængelighedskoordinator.

	<p>motivere ansøgeren til at gøre en indsats for at forbedre forholdene. Publikationen skal være tilgængelig på nettet.</p>	
<p>Tilgængelige byrum og boliger for alle</p>	<p>Rutenet-modellen: Udarbejdelse af publikation/folder, som udsendes i forbindelse med gravetilladelser. Der henvises til standardløsninger for reetablering efter endt arbejde. Såfremt reetableringsudgiften fordyres på grund af tilgængelighedstiltag, må Vej og Park bidrage. Der afsættes en pulje.</p>	<p>Afventer ansættelse af tilgængelighedskordinator.</p>
<p>Tilgængelige byrum og boliger for alle</p>	<p>Rutenet-modellen: Gennemføre målrettet halvdagskursus for 60 medarbejdere i BFT. I forbindelse med kurset udleveres og introduceres Vejdirektoratets håndbog i tilgængelighed, samt et pædagogisk huskenotat af Dansk Center for Tilgængelighed.</p>	<p>Afventer ansættelse af tilgængelighedskordinator.</p>
<p>Tilgængelige byrum og boliger for alle</p>	<p>Rutenet-modellen: Uddanne en medarbejder fra hhv. Byrums-, Anlægs- og Driftskontoret i Vejdirektoratets uddannelse til tilgængelighedsrevisor. Uddannelsen, som afsluttes med eksamen, er kompetencegivende og vil sikre os ekspertise til at vurdere egne og udefrakommende projekter til-</p>	<p>Afventer ansættelse af tilgængelighedskordinator.</p>

	gængelighedsmæssigt.	
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Styregruppen foretager en studierejse til et relevant mål, hvor "Best practice" kan iagttages.	Ikke aktuelt. I stedet arrangeres Nordisk konference om tilgængelighed 1.-2. november i København med TMF som vært.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: På www.vejpark.kk.dk oprettes en side "Byen for alle", der løbende informerer om tilgængelighedsprojekter, herunder nye tiltag, nyheden om ting, som er udført, kontaktpersoner mv. Nyhedsbrev sendes elektronisk til handicaporganisationerne og københavneraviserne JP-København, MetroXpress, Urban, Politikken og Berlingske Tidende samt evt. lokalaviser og fagblade, som måtte være relevante at informere. Nyhedsbrevet kan downloades fra sitet.	Hjemmeside og PR-strategi er under udarbejdelse, men afventer ansættelse af tilgængelighedskordinator.
Tilgængelige byrum og boliger for alle	Rutenet-modellen: Kampagne med fokus på den tilgængelige by som et anliggende, der vedrører alle. Kampagnen kan have form af indsats via hjemmeside, plakatsøjler, busreklame eller andet.	Afventer ansættelse af tilgængelighedskordinator.

Tabel 4. Evaluering af aktiviteter under Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen (nuværende Børne- og Ungdomsforvaltning, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning og Socialforvaltning)

Indsatsområde	Aktivitet	Evaluering
<p>Individuel støtte og helhedssyn i kommunens serviceydelser</p>	<p>Brugertilfredshedsundersøgelse ud fra sektorplanen for handicapområdetets kvalitetsmål.</p>	<p>Brugerundersøgelsen blev gennemført i efteråret 2004. Den omfattede dels en spørgeskemaundersøgelse med forældre til handicappede børn og dels interviews med brugere af bo- og dagtilbud. Undersøgelsen blev brugt til at følge op på kvalitetsmålene i sektorplanen. Den pegede på en række områder som kunne forbedres, men også på områder som lå tæt på opfyldelse af målene. Helt overordnet set gav forældrene udtryk for, at de er tilfredse med døgntilbuddene til deres børn. Ligeledes gav de voksne brugere af botilbud og bofællesskaber for en generel tilfredshed med botilbuddene og bofællesskaberne.</p> <p>Imidlertid var kun halvdelen af brugerne af handicapcentre tilfredse. Primært drejer utilfredsheden sig om opfølgningen på den enkelte brugers forløb samt oplysning om brugerens rettigheder.</p> <p>Socialforvaltningen vil løbende følge op på brugerundersøgelsens resultater. Desuden er brugerundersøgelsens resultater indgået i beslutningen om at lave en ny struktur i Socialforvaltningen, hvor voksenområdet er blevet samlet på handicapcentre og børneområdet er blevet samlet i et enkelt børnehandicap-team. Ved implementering af den nye struktur er det målsætningen at imødekomme den kritik, der blev fremhævet i brugerundersøgelsen.</p>
<p>Individuel støtte og helhedssyn i kommunens serviceydelser</p>	<p>Udarbejdelse af brugerpolitik og pårørendepolitik.</p>	<p>Processen med at udvikle en bruger- og pårørendepolitik er beklageligvis ikke blevet igangsat i 2006. Socialforvaltningen vil imidlertid sætte fokus på at udarbejde en politik medio 2007.</p>
<p>Tilgængelige byrum og boliger for alle</p>	<p>Boligplan "Tryghedsplan" og Børneplan</p>	<p>Tryghedsplanen Det tidligere Familie og Arbejdsmarkedsudvalg vedtog d. 16. marts 2005 'Tryghedsplan I', som løber til 2008. Planen indebærer 55 pladser fordelt på seks projekter, hvoraf de fire forventes klar til indflytning i 2007 (41 pladser). Desuden bygges der yderligere 19 pladser, som dog erstatter andre pladser og dermed ikke forbedrer ventetiden. Med de nuværende tiltag sigtes der på at opnå målet om fire måneders ventetid i 2009.</p>

		<p>Udover Tryghedsplan I er der også en igangsat en Tryghedsplan II samt to moderniseringsplaner. Med Tryghedsplan II, har Borgerrepræsentationen bevilget 27,5 mill. kr. årligt i perioden 2007 – 2009. Beløbet skal fordeles mellem psykisk syge og handicappede. Socialforvaltningen er i gang med at udarbejde en plan for anvendelsen af bevillingen.</p> <p>Moderniseringsplan 1 indebærer, at 21 boliger moderniseres. Moderniseringsplan 1 er igangsat. Derudover er der i 2009 afsat en bevilling på 33 mill. til moderniseringsplan 2, som skal deles mellem psykisk syge og handicappede.</p> <p>Børneplanen I Børneplanen på 0-5 års området er der både afsat specifikke midler til drift og anlæg af specialpladser. I perioden 2003-2008 blev der afsat 193 mio. kr. i drift og 68 mill. kroner i anlæg til børnehandicapområdet opdelt på basispladser i almindelige dagtilbud samt specialinstitutioner.</p> <p>Der er p.t. etableret 42 basispladser og 30 specialpladser udover de allerede eksisterende på 0-5 års området. De resterende driftsmidler i Børneplan 1 på 0-5 års området er i øjeblikket disponeret til forsøg med ABA/Doman-behandlingsforsøg. Hvis dette forsøg ikke videreføres skal driftsmidlerne tilbageføres til etablering af almindelige specialpladser på 0-5 års området med henblik på fortsat at sikre pasningsgarantien.</p>
Kommunikation og information	HandiMap og hjemmesider på alle tilbud til mennesker med handicap.	Projekt HandiMap har beklageligvis været udskudt. Imidlertid er første version af HandiMap nu færdigudviklet, og projektet er behandlet på Socialudvalgets møde den 7. februar 2007. Socialudvalget godkendte HandiMap og HandiMap bliver offentliggjort på Københavns Kommunes hjemmeside. Herefter har Socialforvaltningen rettet henvendelse til Handicaprådet med henblik på at nedsætte en følgegruppe, der kan sikre udvikling af HandiMap.
Fritids-, idræts- og kulturtilbud	Etablering af fast samarbejde om snitflader og gråzoner mellem Kultur- og Fritidsforvalt-	Dette forum er ikke oprettet. Børne- og Ungdomsforvaltningen vil undersøge, om dette forum også vedrører børn og unge og om Børne- og Ungdomsforvaltningen bør indgå i dette samarbejdsforum.

	ningen og Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen vedr. idræts-, fritids- og klubtilbud.	
Undervisning og uddannelse	Etablering af fast samarbejde om snitflader mellem Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen og Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen vedr. specialskoletilbud, behandlingstilbud og SFO ordninger.	Med etableringen af Børne- og Ungdomsforvaltningen er en del af behovet for dette samarbejdsforum løst. Desuden er der etableret en fast møderække på direktionniveau mellem Socialforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen vedr. tilbud til børn med særlige behov. Endvidere samarbejdes der ad hoc om aktuelle sager.
Undervisning og uddannelse samt beskæftigelse	Omstillingsplan for dagtilbud og uddannelsesstilbud, herunder arbejdsmarkedshus og 1+1 ansættelse.	<p>Socialforvaltningen har i 2006 taget initiativ til det såkaldte "Bilka-projekt", hvor aktivitetscentret Koloritten i samarbejde med Bilka har iværksat et projekt, hvor udviklingshæmmede borgere varetager flaskesorteringen i Bilka Fields. De udviklingshæmmede borgere, der aktuelt er beskæftiget i dette projekt, er ansat i beskyttet beskæftigelse og er i denne forbindelse indskrevet under de i forvejen eksisterende dagtilbud i Københavns Kommune. Projektet er en succes for denne gruppe borgere, der er glade for beskæftigelsens indhold og placering. Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen deltager også i dette projekt, idet der støttes med de muligheder, der allerede eksisterer inden for beskæftigelsesområdet.</p> <p>Socialforvaltningen har desuden rettet henvendelse til Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen med henblik på at indlede et fremtidigt samarbejde i forhold til at udvikle nye ideer og tiltag på beskæftigelsesområdet for handicappede borgere. Der er i denne forbindelse en gensidig interesse i at etablere et fremtidigt kontaktforum, hvor der således kan ske en afklaring og drøftelse af fremtidige tiltag. Det videre forløb heraf vil blive planlagt for at sikre det fremtidige samarbejde.</p> <p>Socialforvaltningen har endnu ikke gennemført en analyse af dagtilbudsområdet, men analysen er planlagt primo 2007. Med analysen vil Socialforvaltning-</p>

		gen undersøge, om de nuværende tilbud er tidssvarende og hvordan de evt. kan udvikles. Det er aftalt med Københavns Kommunes Handicapråd på rådets møde den 18. december 2006, at analysens resultater vil blive forelagt Handicaprådet.
Samarbejde og dialog	Tværasektionelt samarbejde med de øvrige forvaltninger om tilgængelighed samt kontaktpersonordning.	Der er ikke udviklet et formaliseret samarbejde mellem Socialforvaltningen og de øvrige forvaltninger vedrørende tilgængelighed. Imidlertid er der planlagt samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen med henblik på at udvikle HandiMap og den virtuelle tilgængelighed. Det påtænkes, at de to forvaltninger indleder et samarbejde for at koordinere oplysningerne til borgere med handicap vedrørende tilgængelighed på Internettet.

Tabel 5. Evaluering af aktiviteter under Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Indsatsområde	Aktivitet	Evaluering
<p>Individuel støtte og helhedssyn i kommunens serviceydelser</p>	<p>Tildeling af ydelser skal altid gives på baggrund af individuelle behov ud fra en helhedsvurdering og ydelserne skal leveres under hensyn til den enkelte borgers ønsker og værdier, samt at borgeren mødes med medmenneskelighed, nærvær, respekt og engagement.</p>	<p>Ud fra Bestiller, Udfører, og Modtagermodellen (BUM) visiteres den enkelte borger til serviceydelser med udgangspunkt i de politisk vedtagne kvalitetsstandarder.</p> <p>Ud fra de visiterede ydelser udarbejdes en plejeplan for alle beboere på plejehjem og i hjemmeplejen for borgere med mere komplekse problemstillinger. Formålet med en plejeplan er at sikre og synliggøre en individuel og målrettet tilrettelæggelse af plejen.</p> <p>Til at understøtte den sundhedsfaglige dokumentation i forhold til den enkelte borger er man ved at indføre Københavns Omsorgs System (KOS), et fælles elektronisk styrings- og dokumentationsværktøj. KOS understøtter ligeledes samarbejdet og kommunikationen mellem medarbejderne i institutionerne og bidrager dermed til at skabe kontinuitet, sammenhæng og ensartethed i plejen og omsorgen.</p> <p>Det er hensigten, at de visiterede ydelser, som tildeles den enkelte borger, vil afhjælpe den fysiske - eller psykiske funktionsnedsættelse hos den enkelte borger og således er borgere med disse handicaps en del af Sundheds - og Omsorgsforvaltningens integrerede indsats på handicapområdet.</p>
<p>Tilgængelige byrum og boliger for alle</p>	<p>Sundhedsforvaltningen skal kunne tilbyde de ældre borgere med særlige behov attraktive, fleksible og varierede boliger med udgangspunkt i den enkelte borgers individuelle ønsker, behov og ressourcer. Sundhedsforvaltningen arbejder på en rapport, hvor principperne for fremtidens plejebolig bliver beskrevet. Der vil</p>	<p>I november 2004 blev Moderniseringsplan I for plejeboligområdet politisk godkendt og er i dag i udmøntningsfasen.</p> <p>Moderniseringsplan I indeholder en 10-årig moderniseringsplan af kommunens ca. 1600 utidssvarende plejeboliger til ca. 900 moderne plejeboliger med tilhørende serviceareal.</p> <p>Der er i alt ombygget 13 plejehjem og 8 nybyggerier er enten opført eller planlagt opført. Senest godkendte BR i december 2006 fem nye plejeboligbyggerier i henholdsvis Ryholdtgård, Johannesgården, Bispebjerghemmet, Gylden</p>

	blandt andet blive inddraget aspekter i relation til varierede og fleksibelt boligtilbud, boligens fysiske indretning og let-tilgængelige boliger.	<p>risparken og Verdisvej.</p> <p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har et plejehjem Solgavehjemmet, som modtager visiterede borgere med synshandicap</p> <p>I december 2005 blev forslag til de 17 principper, som er bærende principper i relation til modernisering/ombygningsprocessen, politisk vedtaget.</p> <p>Principperne lægger bl.a. vægt på at tage hensyn til personer med alderssvækkelse i forhold til syn, hørelse og bevægelseshæmning. Der tages hensyn til grupper af ældre med særlige behov, således at boligerne bygges med stor grad af fleksibilitet og boligerne etableres, så de kan honorere udviklinger i behov og sygdomsmønstre.</p> <p>Den seneste udvikling inden for teknologien indtænkes i alle om - eller nybygninger, således at borgere med fysiske handicaps kan færdes i boligerne.</p>
Tilgængelige byrum og boliger for alle	I henhold til overenskomst om almen lægegerning og overenskomst om speciallægehjælp tilstræbes det, at der ved indretning af konsulationslokaler er tilgængelighed for de bevægelseshæmmede. Ved nyetablering, flytning og nyindretning af praksis bør der under hensyntagen til de økonomiske forhold så vidt muligt sikres hensigtsmæssige forhold for bevægelseshæmmede både for så vidt angår adgangsforholdene og indretningen i øvrigt.	I henhold til overenskomst for almen lægegerning og overenskomst om speciallægehjælp er der indlagt en hensigtserklæring om, at de fungerende lægepraksis sikrer gode adgangsforhold for handicappede til de respektive lægepraksis. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen anbefaler løbende, at denne hensigtserklæring implementeres til gavn for de handicappede.
Kommunikation og information	Sundhedsforvaltningen udarbejdede i 2003 en informati-	Sundheds- og Omsorgsforvaltningen er ved at revidere sin strategi for den borgerrettede serviceinformation, da forvaltningens ydelser og tilbud på æl-

	<p>onsstrategi. Et af de centrale indsatsområder er at sikre borgerne fyldestgørende og lettilgængelig information om de ydelser forvaltningen tilbyder. Sundhedsforvaltningen vil i forbindelse med revision af informationsstrategien i 2005 indtænke tilgængelighed f.eks. i relation til svagtseende og adgang til information for de borgere, der har svært ved at færdes uden for eget hjem.</p>	<p>dreområdet har udviklet sig og det stiller nye krav til materialer på området. Strategien beskæftiger sig med information til borgere over 65 år.</p> <p>I Københavns Kommunes Kommunikationspolitik er målene for kommunens serviceinformation, at den tager udgangspunkt i borgernes behov og at informationen om kommunens serviceydelser skal give borgerne, herunder borgere med fysisk- og psykisk funktionsnedsættelse, mulighed for at anvende, vurdere og debattere kommunens servicemål og servicetilbud.</p> <p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningens strategi for fremtidig serviceinformation vil tage udgangspunkt i, at der skal være et samspil mellem serviceinformationer på web og print og at serviceinformationerne skal tage udgangspunkt i borgernes behov, da gruppen af borgere over 65 år ikke er homogen, men består af mange forskellige mennesker med forskellige behov.</p>
Beskæftigelse	<p>Sundhedsforvaltningen arbejder med udvikling og revision af forvaltningens personalepolitikker og vil i den forbindelse indtænke det i Københavns Kommunes handicappolitik.</p>	<p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningen samarbejder med Jobcenter København om medarbejdere, som har erhvervet sig et handicap i form af f.eks. et fysisk handicap ud fra lov om aktiv beskæftigelsesindsats.</p> <p>I Center for Job på særlige Vilkår formidler man flexjob.</p>
Samarbejde og dialog	<p>I Sundhedsforvaltningen samarbejder man med de frivillige organisationer om at styrke det frivillige engagement på plejehjemmene i Københavns Kommune.</p>	<p>Københavns Kommune vedtog i december 2005 en frivillighedspolitik</p> <p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningens har udarbejdet en implementeringsplan i forhold til hver af de ni politikker i frivillighedspolitikken.</p> <p>Der er et behov for, at frivillige personer støtter op omkring og sammen med medarbejderne er samspilspartnere i forhold til f.eks. den sociale opgave i relation til borgere med nedsat fysisk- eller psykisk funktionsnedsættelse, således at man forebygger, at denne gruppe borgere f.eks. ikke bliver ensomme.</p> <p>Sundheds- og Omsorgsforvaltningen samarbejder med de frivillige organisationer (Hovedstadens Røde Kors, De Samvirkende Menighedsplejer og Ældre-</p>

		<p>mobiliseringen) om at styrke det frivillige engagement på plejehjemmene i Københavns Kommune.</p> <p>For at styrke dette engagement har Sundheds- og Omsorgsforvaltningen etableret et partnerskabsprojekt, hvis formål er at skabe frivilligt engagement for beboere på alle plejehjem i Københavns Kommune ved at indgå samarbejde og partnerskaber med foreninger og organisationer.</p> <p>I 2006 havde 22 plejehjem indgået partnerskaber med frivillige organisationer. Disse plejehjem har alle udarbejdet en frivillighedspolitik, der beskriver rammerne for de frivillige på plejehjemmet. Målet er, at samtlige plejehjem i Københavns Kommune, på sigt, skal deltage i partnerskabsprojektet.</p> <p>De opgaver, som de frivillige udfører, er typisk at fungere som besøgsven, gå ture, almene sociale opgaver i samarbejde med personalet samt støtte til større aktiviteter fester, gudstjeneste og udflugter.</p>
--	--	--

Tabel 6. Evaluering af aktiviteter under Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen (nuværende Børne- og Ungdomsforvaltning)

Indsatsområde	Aktivitet	Evaluering
Undervisning og uddannelse	Der etableres et videreuddannelsesprogram i specialpædagogik for lærere og pædagoger på forvaltningens specialskoler og specialinstitutioner.	<p>Børne- og Ungdomsforvaltningen har siden efteråret 2005 udbudt et 6 ugers kursus til lærere og pædagoger der arbejder i specialskoler og specialfritidshjem. Dette kursus har hidtil været udbudt 2 gange årligt. Grundet behovsændringer vil kurset fra 2007 blive udbudt én gang årligt. Der er i efteråret 2006 endvidere udbudt et lignende 6 ugers kursus for personale, der arbejder i det specialpædagogiske felt på 0-6 års området.</p> <p>Børne- og Ungdomsforvaltningen har løbende drøftelser med ledere fra specialskoler og specialinstitutioner om det aktuelle efteruddannelsesbehov, for at matche udbuddet i forhold til udviklingen.</p> <p>På 0-6 års området er der bevilliget midler fra regeringspuljen til opkvalificering af personalet i daginstitutionernes basisgrupper. Midlerne er bevilliget 3-årigt i tilknytning til et basispladsprojekt, der blandt andet også vil definere redskaber til vidensdeling og metodeudvikling omkring integration af special- og normalområdet.</p>
Undervisning og uddannelse	Der er tale om en undersøgelses-, vejlednings- og rådgivningsfunktion udført af fysio- og ergoterapeuter i forhold til børn i almindelige klasser, der på grund af fysiske handicap, funktionsvanskeligheder eller motoriske problemer har det svært i skolen. Indsatsen vil bestå i at modtage henvendelser fra skoler og forældre, undersøge det foreliggende problem og give vejledning og rådgivning om de forhold, hvorunder vanskelighederne viser sig.	<p>Forslaget var i Uddannelses- og Ungdomsforvaltningens handleplan opgjort til en årlig udgift på 720.000 kr., som der ikke var mulighed for at finansiere inden for den eksisterende budgetramme.</p> <p>Der er endnu ikke stillet forslag til budgetudvidelse på dette område. Børne- og Ungdomsforvaltningen vil foretage en nærmere undersøgelse af, hvor stort det aktuelle behov er, herunder om der skal fremsættes budgetforslag til ønskelisten i forhold til dette, i forbindelse med budgetforslaget for 2008.</p>

Undervisning og uddannelse	Forvaltningen udarbejder og fremlægger en perspektiv- og handleplan for Uddannelses- og Ungdomsudvalget, omhandlende behovet for etablering af specialundervisnings- og specialfritidsforanstaltninger.	Der fremlægges en gang årligt for Børne- og Ungdomsudvalget en Perspektiv og Handleplan indeholdende de nyeste prognoser for udbygningsbehovet, hvad angår specialskoler og specialfritidspladser på de enkelte handicapområder. Handleplanen indeholder en vurdering af de økonomiske konsekvenser i forbindelse med de foreslåede udbygninger. Efter etablering af Børne- og Ungdomsforvaltningen er prognosearbejdet i forbindelse med udbygning og behov på 0-5 års specialområdet også placeret i denne forvaltning. Der fremlægges ligeledes behovsprognose og udbygningsplan på dette område en gang årligt.
Undervisning og uddannelse	Fortsættelse af kompetencecentre på Frejaskolen (autisme) og Skolen i Charlotttegården (ADHD). Formålet er at skabe sammenhæng mellem normal- og specialmiljøet. Dette gennemføres ved at lærerne i den almene folkeskole kan modtage rådgivning af kolleger med en specialviden. Det undersøges endvidere om der over en årrække skal etableres kompetencecentre på andre specialskoler, herunder Skolen på Kastelsvej, specialskolerne for udviklingshæmmede elever, de såkaldte hjælpekoler, -klasserækker og observationskolonierne.	De kompetencecentre der er etableret på hhv. Frejaskolen og Skolen i Charlotttegården til rådgivning af lærere, der arbejder med børn med hhv. autisme og ADHD problematikker i den almindelige folkeskole, har videreført deres virksomhed. Det er ikke undersøgt i hvilket omfang, der er behov for etablering af flere kompetencecentre. Forvaltningen er i gang med at undersøge behovet i lyset af forvaltningens øvrige indsatsområder, i forhold til elever med særlige behov.
Undervisning og uddannelse	Udarbejde informationsmateriale, der giver indblik i tilgængeligheden i de skoler og insti-	Forslaget var i Uddannelses- og Ungdomsforvaltningens handleplan opgjort til en engangsudgift på 525.000 kr. og en årlig udgift på 50.000 kr., som der ikke var mulighed for at finansiere inden for den eksisterende budgetramme.

	<p>tutioner, som ligger under Uddannelses- og Ungdomsudvalgets ansvarsområde. Informationsmaterialet skal henvises til elektronisk information. Informationsmaterialet skal være en pjece med henvisning til diverse relevante databaser som det er hensigten årligt at revidere.</p>	<p>I forbindelse med udmøntningen af puljen til handicaptilgængelighed på 5 mio. kr., som behandles af Borgerrepræsentationen den 14. december 2006, bevilges ikke midler til Børne- og Ungdomsforvaltningen, som har søgt om midler til projekt om udarbejdelse af informationsmateriale om handicaptilgængelighed på skoler.</p> <p>Der sker imidlertid jævnligt ændringer i bygningsmassen gennem vedligeholdelsesarbejder og udbygninger, hvilket ofte påvirker adgangsforholdene. I den forbindelse vil forvaltningen se på, om et sådan informationsmateriale ikke snarere skal formidles gennem en database der hurtigt kan opdateres i forhold til udviklingen.</p>
--	---	---

Bilag A.

Rettigheder og tilskudsmuligheder for personer med handicap

Særlige rettigheder for personer med handicap

1. Fortrinsret

Hvis en ansøger til en stilling eller bevilling hos det offentlige gør opmærksom på et handicap, har vedkommende ret til at blive kaldt til samtale, hvis uddannelseskravene er opfyldt.

2. Ret til ansættelse/bevilling, hvis flere ansøgere er lige kvalificerede

Såfremt to eller flere ansøgere er lige kvalificerede, har personen med handicap ret til ansættelse/bevilling.

3. Krav om forhandling med AF, hvis personen med handicap ikke ansættes

Hvis en person med handicap fravælges til en offentlig stilling, skal arbejdsgiver give Arbejdsformidlingen en skriftlig redegørelse. På baggrund af redegørelsen skal arbejdsgiver og AF forhandle skriftligt eller telefonisk om, hvorvidt ansøgeren ikke alligevel kan ansættes i stillingen. Arbejdsgiver skal vente med at besætte stillingen, til forhandlingen er afsluttet.

Tilskudsmuligheder ved ansættelse af personer med handicap

1. Isbryderordningen

Ved ansættelse af en person med handicap på normale vilkår, kan personens bopælskommune eller AF yde løntilskud i op til 1 år.

2. Personlig assistance

Personlig assistance til personer med handicap i erhverv eller efter/videreuddannelse betyder, at bopælskommune eller AF ansætter en personlig assistent (typisk en student) i indtil 20 timer til at udføre de praktiske opgaver, som personen med handicap ikke selv kan klare. Efter konkret vurdering eller forud for ansættelse kan der blive tale om fuldtidsassistance.

Personlig assistance kan tilbydes personer med handicap i:

- Stillinger på ordinære løn- og ansættelsesvilkår
- Job med løntilskud
- Virksomhedspraktik
- Fleksjob
- I efteruddannelse forud for påbegyndelse af et konkret ansættelsesforhold
- Under efter- og videreuddannelse

3. Mentorordningen

En medarbejder i en virksomhed eller på en uddannelsesinstitution frikøbes til at introducere, vejlede eller oplære en person med handicap, såfremt der er behov derfor. Tilbuddet gælder kun, hvis der pga. handicapet er brug særlig oplæring. Oplæringen kan foretages af en

eksisterende medarbejder eller en ekstern konsulent.

4. Løntilskud til ansættelse af nyuddannede med et handicap

Et løntilskud på op til 100 kr./timen kan ydes til nyuddannede personer med handicap i op til 1 år, hvis:

- den nyuddannede har en uddannelse af mindst 18 måneders varighed,
- ansættelsen påbegyndes senest 2 år efter uddannelsens afslutning og
- vedkommende mangler erhvervserfaring inden for det relevante arbejdsområde

Yderligere information

Personale & Organisation, Gitte Korsgaard gittek@kff.kk.dk, 33 66 39 05

Arbejdsmarkedstyrelsens temaside om handicap, www.ams.dk/handicap